

Asia: VN/501/2020

Lausuntopyyntö iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

1. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen sekä nk. tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Palveluasumisella tarkoitetaan (kunnan järjestämässä) palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Erona tehostetun ja tavallisen palveluasumisen välillä on, että tehostettu palveluasuminen sisältää ympärivuorokautiset palvelut. Voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite mielestänne poistaa lainsäädännöstä?

Ei kantaa

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea

Ei kantaa

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

Kyllä

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

Ei kantaa

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

Ei

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

Ei kantaa

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

-

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

Kyllä

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatusta sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentyvä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: ateriat-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseen?

Ei kantaa

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

Kyllä

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

Kyllä

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määräytymisestä toimiva tapa?

Tehyn näkemyksen mukaan tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksen ohella vanhuspalvelulakiin tarvitaan säädökset kotihoidon henkilöstömitoituksesta. Suomen suurin sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden ammattijärjestö Tehy on otettava mukaan lainsäädännön valmistelutyöhön.

Jos ainoastaan tehostetun palveluasumisen mitoituksesta on lainsäädännössä säädökset, se voi ohjata henkilöstöä epätarkoituksenmukaisesti kotihoidosta tehostettuun palveluasumiseen.

Nykyisessä Laatusuosituksessa (2017–2019) olevaa suositusta henkilöstön määräytymisestä voidaan käyttää lähtökohtana, kun lainsäädäntöä lähdetään valmistelemaan:

”Kotihoidon henkilöstön vähimmäistarve määräytyy iäkkäille myönnettyjen palvelujen (tunteina) toteuttamiseen tarvittavana henkilöstön välittömään asiakastyöhön käytettävissä olevana työaikana (tunteina).”

Kotihoidon henkilöstön mitoittamisessa tulee ottaa huomioon välitön ja välillinen asiakasaika, asiakkaan palvelujen ja hoidon tarve, sekä matka-ajat. Työaikaa on varattava riittävästi myös kirjaamiseen sekä hoito- ja palvelutarpeen arviointiin. Sairaanhoitajilla on vastuu esimerkiksi lääkehoidon toteutuksen kokonaisuudesta, tämä on huomioitava mitoitukseen laskettavassa ajassa. Kotihoidon toteutuneet tunnit tulisi kirjata KANTA-palveluihin, jos se on jatkossa mahdollista.

Kotihoidossa ammattitaitoinen, koulutettu hoitohenkilöstö mahdollistaa laadukkaan hoitotyön. Sen vuoksi lainsäädännössä on myös määriteltävä, mitkä ammattiryhmät voidaan laskea mukaan kotihoidon henkilöstömitoitukseen. Kouluttamattomilla työntekijöillä tai esimerkiksi hoiva-avustajilla ei ole osaamista työskennellä itsenäistä työtettä vaativassa kotihoidossa, jossa lääkehoidon toteuttaminen on vaativaa.

Kotihoidossa tulee vähentää asiakkaan luona käyvien ammattihenkilöiden vaihtuvuutta. Asiakkaan kotona tulee käydä tutut ammattihenkilöt, jotka tuntevat asiakkaan ja hänen tarpeensa.

Eriytyistyöntekijät, kuten fysio- ja toimintaterapeutit sekä kuntoutusohjaajat ovat kuntoutuksen ammattilaisia. Heidän osaamisensa tulee hyödyntää täysipainoisesti asiakkaiden toimintakyvyn ja kuntoutumisen tukemiseen ja olla osana palvelukokonaisuutta. He ovat asiantuntijoita asiakkaan toimintakyvyn arvioinnissa, kuntoutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa, apuvälinearvioinnissa sekä kodin muutostöiden suunnittelussa. He tekevät yhteistyötä ja ohjaavat muuta henkilöstöä sekä asiakkaan läheisiä asiakkaan toimintakyvyn tukemiseksi ja kuntoutumiseksi.

Vanhuspalvelut on nähtävä kokonaisuutena. Ennaltaehkäisevien palveluiden painotus, kotikuntoutuksen arvioivat jaksot ja tehostetut jaksot on turvattava. Näin voidaan ehkäistä tai siirtää ympärivuorokautisten palvelujen tarvetta eteenpäin. Hoitohenkilöstön kuntoutusosaamista on lisättävä esimerkiksi täydennyskoulutuksen avulla.

Vanhuspalvelulaissa tulee varmistaa ikäihmisten palvelujen johtajille ja esimiehille tosiasiallinen mahdollisuus keskittyä johtamistyöhön. Hyvä johtaminen auttaa varmistamaan palvelujen laadun ja työntekijöiden työhyvinvoinnin.

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

Ei

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Ohessa kooste ja perustelut esitettyihin kysymyksiin sekä lisäksi 14 muuta esiin tuotavaa iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä

1. Lausuntopyynnössä pyydetään näkemyksiä siitä, voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite poistaa lainsäädännöstä?

Tehyn vastaus: Ei kantaa.

Työryhmäraportti ei tarjoa riittävästi tietoa tai vaikutusarviota siitä, mitä lakimuutos tosiasiallisesti tarkoittaisi ikäihmisten oikeuksien ja palvelujen näkökulmasta sekä mitkä olisivat sen tosiasialliset vaikutukset palvelujärjestelmään kokonaisuudessaan. Tämän takia Tehy ei ota tässä vaiheessa kantaa kysymykseen, tulisiko tavallisen palveluasumisen käsite poistaa lainsäädännöstä.

Työryhmäraportissa mainitaan, että jos tavallinen palveluasuminen poistetaan palveluvalikosta, tarvitaan erillinen säännös siitä, millä edellytyksellä kunta olisi velvollinen avustamaan palvelun tarpeessa olevaa asiakasta asumisen järjestämisessä. Raportin mukaan muussa tapauksessa muutos merkitsisi heikennystä nykyiseen asiakkaan asemaan. Tehyn näkemyksen mukaan asiakkaiden asema ei saa heikentyä nykyisestä tilanteesta ja tämän pitää olla lähtökohtana lainsäädännön muutostarpeiden arvioinnissa.

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea: 1. Vain iäkkäiden henkilöiden palveluasumista? 2. Kaikkien asiakasryhmien palveluasumista?

Tehyn vastaus: Ei kantaa.

Viitaten kysymyksen 1 vastaukseen, Tehy ei tässä vaiheessa ota kantaa tähän kysymykseen.

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

Tehyn vastaus: Kyllä.

Kunnan tulee kaikissa tilanteissa varmistaa se, että iäkäs henkilö ei jää ilman asuntoja sen takia, että tavallinen palveluasuminen poistuisi kunnan palveluvalikoimasta.

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

Tehyn vastaus: Ei kantaa.

Työryhmän raportti ei tarjoa riittäviä tietoja mahdollisen lainsäädäntömuutoksen vaikutuksista ikäihmisten oikeuksiin saada palveluja ja omaishoidon tukea eri tilanteissa. Sen vuoksi Tehy ei ota asiaan tässä vaiheessa kantaa.

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

Tehyn vastaus: Ei.

Henkilöstön ja valvonnan näkökulmasta henkilöstömitoituksen arviointi on osoittautunut erittäin hankalaksi tilanteissa, jossa samassa yksikössä on asiakkaita, jotka ovat tavallisessa palveluasumisessa (mitoitus 0,3) ja tehostetussa palveluasumisessa (mitoitus yli 0,5).

Tehostetun palveluasumisen yksikkö on määritelty vanhuspalvelulaissa seuraavasti: 'jolla on yhteiset toimitilat ja oma työvuorosuunnittelu ja joka toimii yhden esimiehen alaisuudessa.'

Palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen tarjoaminen samassa yksikössä voi tarjota iäkkäälle mahdollisuuden asua samassa yksikössä, vaikka hänen toimintakykynsä ja vointinsa huonontuisi. Toisaalta ikäihmiselle voi olla hankala tilanne, jos hän joutuu muuttamaan yksikköön, jossa muilla siellä asuvilla ikäihmisillä on selkeästi huonompi toimintakyky esimerkiksi muistisairauksien vuoksi.

Asumispalvelujen piirissä olevien ikäihmisten hoidon ja palvelujen tarve voi muuttua nopeasti. Tehyyn jäseniltä tulleiden viestien perusteella ikäihmisen siirtyminen palveluasumisesta

tehostettuun palveluasumiseen samassa yksikössä ei onnistu nykyisin ongelmattomasti. Ympäri vuorokautista hoitoa tarvitsevaa asiakasta voidaan hoitaa pitkän aikaa tavallisen palveluasumisen alhaisemmalla henkilöstömäärällä, jotta henkilöstön määrää ei tarvitse lisätä. Tällä on negatiivinen vaikutus hoidon laatuun ja tilanne kuormittaa henkilöstöä kohtuuttomasti. Tilanne on hankala myös valvontaviranomaisille, joiden tehtävänä on arvioida, onko yksikön henkilöstömitoitus asianmukainen.

Jos samassa yksikössä on palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen asiakkaita, henkilöstömitoituksen tulee yksikössä määräytyä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksen mukaan.

Ikäihmisten osalta, joiden toimintakyky on vielä riittävä, kotiin vietäviä palveluja tulee kehittää. Ikäihmisten asuntoja tulisi olla tarjolla senioritaloissa ja hyvinvointikeskuksissa palvelujen lähellä. Asumisratkaisujen suunnittelussa tulee ottaa huomioon yhteisöllisyys. Hyviä käytäntöjä tästä on kuvattu esimerkiksi Närpiö-hankkeessa.

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

Tehyn vastaus: Ei kantaa.

Erilaisia monimuotoisia ja välimuotoisia palveluja ei ole selkeästi määritelty. Vaikutusarvioita niiden vaikutuksista ikäihmisten oikeuteen saada tarvittavia palveluja ei ole vielä esitetty.

Tämän vuoksi Tehy ei tässä vaiheessa kantaa siihen voitaisiinko iäkkäiden asumisen monimuotoisuutta edistää lainsäädännön muutoksilla.

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

Viittaamme edellisen kysymyksen vastaukseen.

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti

edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

Tehyn vastaus: Kyllä.

Nyt edellytykset eivät ole selkeät. Ikäihmisillä ja omaisilla on epätietoisuutta siitä, miten ja milloin palvelutaloon pääsee ja kuinka paljon siellä asuminen maksaa. Palvelujen piiriin pääsemisessä on alueellisia eroja ja palveluihin voi joutua jonottamaan kohtuuttoman pitkän ajan.

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatusta sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentyvä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseksi?

Tehyn vastaus: Ei kantaa.

Työryhmän raportti ei riittävästi kuvaa sitä, mitä tukipalvelujen eriyttäminen kotipalvelusta tarkoittaisi iäkkään henkilön oikeuksien ja esimerkiksi palvelujen kustannusten osalta. Kannan muodostaminen kotipalvelujen ja tukipalvelujen erottamiseksi omaksi palvelumuodokseksi vaatii lisäselvityksiä ja vaikutusten arviointia. Tämän vuoksi Tehy ei ota tässä vaiheessa kantaa kysymykseen.

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

Tehyn vastaus: Kyllä.

lääkäiden palveluiden käsitteistö tulee täsmentää ja kuvata lainsäädännössä. Kotipalvelu käsitteenä ei kuvaa riittävästi palvelujen nykyistä sisältöä, jossa painottuu hoito ja huolenpito sekä toimintakyvyn ylläpito. Kotipalvelun ja kotihoitoero on hankala hahmottaa.

Lainsäädännössä kotipalvelun ja tehostetun palveluasumisen laatu ja asiakkaalle tarjottavat palvelut tulisi määritellä selkeästi, jotta palvelut olisivat mahdollisimman tasalaatuisia ja niitä valvottaisiin samoin perustein.

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

Tehyn vastaus: Kyllä.

Tehy näkee erittäin tärkeänä sen, että vanhuspalvelulaissa säädetään kotipalvelun henkilöstön määrästä. Olisi hyvä, jos määrän lisäksi puhuttaisiin aina myös monialaisesta osaamisesta.

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määräytymisestä toimiva tapa?

Tehyn näkemyksen mukaan tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksen ohella vanhuspalvelulakiin tarvitaan säädökset kotihoidon henkilöstömitoituksesta. Suomen suurin sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden ammattijärjestö Tehy on otettava mukaan lainsäädännön valmistelutyöhön.

Jos ainoastaan tehostetun palveluasumisen mitoituksesta on lainsäädännössä säädökset, se voi ohjata henkilöstöä epätarkoituksenmukaisesti kotihoidosta tehostettuun palveluasumiseen.

Nykyisessä Laatusuosituksessa (2017–2019) olevaa suositusta henkilöstön määräytymisestä voidaan käyttää lähtökohtana, kun lainsäädäntöä lähdetään valmistelemaan:

”Kotihoidon henkilöstön vähimmäistarve määräytyy iäkkäille myönnettyjen palvelujen (tunteina) toteuttamiseen tarvittavana henkilöstön välittömään asiakastyöhön käytettävissä olevana työaikana (tunteina).”

Kotihoidon henkilöstön mitoittamisessa tulee ottaa huomioon välitön ja välillinen asiakasaika, asiakkaan palvelujen ja hoidon tarve, sekä matka-ajat. Työaikaa on varattava riittävästi myös kirjaamiseen sekä hoito- ja palvelutarpeen arviointiin. Sairaanhoitajilla on vastuu esimerkiksi lääkehoidon toteutuksen kokonaisuudesta, tämä on huomioitava mitoitukseen laskettavassa ajassa. Kotihoidon toteutuneet tunnit tulisi kirjata KANTA-palveluihin, jos se on jatkossa mahdollista.

Kotihoidossa ammattitaitoinen, koulutettu hoitohenkilöstö mahdollistaa laadukkaan hoitotyön. Sen vuoksi lainsäädännössä on myös määriteltävä, mitkä ammattiryhmät voidaan laskea mukaan kotihoidon henkilöstömitoitukseen. Kouluttamattomilla työntekijöillä tai esimerkiksi hoiva-avustajilla ei ole osaamista työskennellä itsenäistä työtettä vaativassa kotihoidossa, jossa lääkehoidon toteuttaminen on vaativaa.

Kotihoidossa tulee vähentää asiakkaan luona käyvien ammattihenkilöiden vaihtuvuutta. Asiakkaan kotona tulee käydä tutut ammattihenkilöt, jotka tuntevat asiakkaan ja hänen tarpeensa.

Eriytyistyöntekijät, kuten fysio- ja toimintaterapeutit sekä kuntoutusohjaajat ovat kuntoutuksen ammattilaisia. Heidän osaamisensa tulee hyödyntää täysipainoisesti asiakkaiden toimintakyvyn ja kuntoutumisen tukemiseen ja olla osana palvelukokonaisuutta. He ovat asiantuntijoita asiakkaan toimintakyvyn arvioinnissa, kuntoutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa, apuvälinearvioinnissa sekä kodin muutostöiden suunnittelussa. He tekevät yhteistyötä ja ohjaavat muuta henkilöstöä sekä asiakkaan läheisiä asiakkaan toimintakyvyn tukemiseksi ja kuntoutumiseksi.

Vanhuspalvelut on nähtävä kokonaisuutena. Ennaltaehkäisevien palveluiden painotus, kotikuntoutuksen arvioivat jaksot ja tehostetut jaksot on turvattava. Näin voidaan ehkäistä tai siirtää ympärivuorokautisten palvelujen tarvetta eteenpäin. Hoitohenkilöstön kuntoutusosaamista on lisättävä esimerkiksi täydennyskoulutuksen avulla.

Vanhuspalvelulaissa tulee varmistaa ikäihmisten palvelujen johtajille ja esimiehille tosiasiallinen mahdollisuus keskittyä johtamistyöhön. Hyvä johtaminen auttaa varmistamaan palvelujen laadun ja työntekijöiden työhyvinvoinnin.

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

Tehyn vastaus: Ei.

Työryhmän raportissa kuvataan hyvin suppeasti vanhuspalvelulain johtamista koskevia kehittämishaasteita.

Hoitotyön johtajien määrän vähentäminen on näkynyt laatuongelmina erityisesti ikäihmisten palveluissa, joissa hoitotyön ja hoivan merkitys korostuvat. Jos johdon eri tasoilla ei ole riittävästi ymmärrystä hoitotyön merkityksestä laadukkaille ja turvallisille palveluille, henkilöstön

työhyvinvointi ja asiakkaiden hoito kärsivät. Hoitotyön johtamisen nimikkeistöä tulee yhdenmukaistaa kansallisesti, myös ikäihmisten hoidossa.

Tehyyn tulee viestejä siitä, että johtamiseen ja esimiestyöhön ei monessa toimintayksikössä anneta riittävästi aikaa ja resursseja. Laadukas johtaminen ja esimiestyö ei onnistu, mikäli siihen ei ole varattu riittävästi aikaa, resursseja ja toimintavaltuudet ovat puutteelliset.

Valvovien viranomaisten valvontakertomuksissa käy toistuvasti ilmi johtajien ja esimiesten suuri vaihtuvuus, joka kuvaa sitä, että työ on liian kuormittavaa ja sitä ei ole mahdollista tehdä asianmukaisesti

Toimintayksikön johtajalla tulee olla tosiasiallinen toimivalta päättää vanhuspalvelulain 21 §:n mukaisista asioista. Tämä toimivaltaa on tällä hetkellä delegoitu konsernitasolle yksityisissä hoivapalveluissa.

Johtajien ja esimiesten on huolehdittava, että toimintayksiköissä on riittävästi moniammatillista osaamista esimerkiksi kuntoutuksen ja iäkkäiden toimintakyvyn edistämisen sekä mielenterveys- ja päihdesairauksien osalta.

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Tehyn näkemyksen mukaan Ikäihmisten palvelujen kehittäminen vaatii taloudellisten resurssien lisäämistä. Lainsäädäntöä on vaikea kehittää, jos muutoksiin ei ole varattu rahoitusta.

Valvontaan on lisättävä resursseja. Oma-valvonnasta on säädettävä laissa ja sitä tulee kehittää. Laiminlyönnit tulee sanktioida. Toiminnan lähtökohtana tulee olla laadukkaat palvelut, ei voitontavoittelu.

Sosiaalipalveluissa on turvattava riittävät terveydenhuollon palvelut sekä terveydenhuoltoon liittyvät kuntoutuspalvelut ja apuvälinepalvelut. Myös mielenterveys- ja päihdehoidon asiantuntemusta sekä resursseja on oltava käytössä ja hyödynnettävä. Huoli-ilmoitusten osalta tarvitaan lisää tietoutta ja myös ammattihenkilöiden täydennyskoulutusta, jotta useampi ikäihminen saa apua ja tukea oikea-aikaisesti.

Hoidon, hoivan sekä tukipalvelujen lisäksi ikäihmisillä tulee olla oikeus tarvittaviin kuntoutuspalveluihin. Niin kotona kotikuntoutuksena, kuin palveluasumisessakin. Tämä on turvattava lainsäädännöllä. Kuntoutusalan henkilöstöä, kuten fysio- ja toimintaterapeutteja pitää olla nykyistä enemmän.

Kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen asiakkaille on turvattava pääsy suun terveydenhuollon palveluihin. Suun terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat esimerkiksi tehdä kotikäyntejä toisen ammattiryhmän konsultaatioista.

Haittatapahtumien raportointia ja niiden käsittelyä tulee kehittää ikäihmisten palveluissa. Tutkimustiedon mukaan esimerkiksi iäkkäiden lääkehoidon haittavaikutuksista ja haittatapahtumista voidaan ennaltaehkäistä merkittävä osa.

Asuntojen ja asumisympäristöjen esteettömyys sekä toimivat liikenneyhteydet sekä tuettu liikkuminen (esim. taksisetelit) ovat erittäin tärkeitä ikäihmisen toimintakyvyn ja osallisuuden tukemisessa.

Kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen työn vetovoimaisuutta tulee kansallisesti kehittää, jotta ikäihmisten palveluihin riittää jatkossa koulutettua hoitohenkilöstöä.

Lainsäädännön tulisi kannustaa uusien teknologiaratkaisujen käyttöönottoon esimerkiksi kotihoidossa. Lisäksi tulee huomioida, ettei tehdä päällekkäisiä pilotointihankkeita kerta toisensa jälkeen. Edelleen tulee huomioida ikääntyneiden syrjäytymisvaara digitaalisia ratkaisuja käyttöönotettaessa ja turvata heille riittävä tuki.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä Tehyn yhteistyöjäsenjärjestöjen Suomen sairaanhoitajaliitto ry:n ja Suun terveydenhoidon ammattiliitto STAL ry: kanssa.

Helsingissä 10.8.2020

Millariikka Rytönen

Kirsi Sillanpää

Puheenjohtaja

Johtaja

Tehy ry

Tehy ry

Viinikainen Sari
Tehy ry - Mervi Flinkman, Työvoimapolitiittinen asiantuntija Tehy ry